SISIF ŞI STRĂINUL[1]

— “Sisyphe et l’étranger” —

de Paul Di Filippo[2]

Traducerea: Alexandru Maniu

[1] Originally published in „*Bifrost*”, #34, April 2004. În româneşte povestirea a fost publicată în *Antologiile GARDNER DOZOIS - The Year’s Best Science Fiction Vol. 4,* Nemira Aug. 2008.
[2] Legal Name: Filippo, Paul Di.

Deşi a publicat romane, incluzând două în colaborare cu Michael Bishop, PAUL DI FILIPPO dă semne că ar fi unul dintre acei autori foarte rari, asemeni lui Harlan Ellison şi Ray Bradbury, care şi-au făcut un nume mai ales în proza scurtă. Povestirile lui au apărut aproape peste tot în anii optzeci şi nouăzeci, şi continuă în noul mileniu: *Interzone*, *SCI FICTION, The Magazine of Fantasy* & *Science Fiction*, *Science Fiction Age*, *Realms of Fantasy*, *The Twilight Zone Magazine*, *New Worlds*, *Amazing*, *Fantastic*, *Asimov's Science Fiction* şi în multe alte reviste mai mici şi antologii. Volume de proză scurtă: *The Steampunk Trilogy*, *Ribofunk*, *Calling All Brains*!, *Fractal Paisleys şi Strange Trades*. Mai trebuie menţionate romanele *Ciphers*, *Lost Pages*, *Joe's Liver*, *A Mouthful of Tongues*: *Her Totipotent Tropicanalia* şi *Fuzzy Dice*. Cele mai recente sunt *Creature from the Black Lagoon*: *Time's Black Lagoon* şi *Plumage From Pegasus*. Povestirile lui au apărut în Antologiile Dozois 19 şi 21. Di Filippo este, de asemenea, un bine cunoscut critic şi are o rubrică în două reviste de prestigiu, iar scrierile sale critice apar atât în *Asimov's Science Fiction*, cât şi în *The Magazine of Fantasy* & *Science Fiction* - o onoare unică. Mai mult chiar, scrie recenzii şi alte articole critice în *Science Fiction Weekly*, *Locus Online*, *Tangent Online* etc.

În cele ce urmează ne trimite într-un timp bizar, pentru a asista la o versiune extrem de interesantă (deşi puţin posibilă) despre cum ar fi putut fi viaţa unui mare autor într-un univers întru câtva diferit...

Albert Camus era sătul. Sătul de slujbă. Sătul de viaţă. Sătul de neţărmuritul imperiu în slujba căruia se punea zi de zi, oricât de mică ar fi fost problema.

Cu toate astea, simţea că nu avea altă cale decât să meargă înainte, urnind pe veci, asemenea lui Sisif, bolovanul pe povârnişul muntelui. Viitorul său era prestabilit, fără posibilitatea de a renunţa sau de a începe o nouă viaţă.

Stătea în biroul său, în Palatul Imperial din Alger, cu capul sprijinit în mâini. De treizeci şi şase de ore nu pusese geană pe geană, trudind la pregătirile pentru festivităţile bianiversare ce aveau să vie. Era 1954, însemnând jumătate de veac de la glorioasa descoperire a razelor N şi patruzeci de ani de la naşterea Imperiului Francez, ieşit din carapacea sufocantă a celei de-a Treia Republici. Pe tot cuprinsul Imperiului, de la insulele adumbrite de palmieri ale Caraibelor, până-n înverzitele ţărmuri ale Americii de Sud, de la junglele fierbântate ale Indochinei, până în seninele lagune ale Polineziei, străbătând roşieticele savane şi câmpii ale Africii, până în singuraticele insule din Oceanul Indian, oriunde flutura mândrul drapel francez, în colonii sau protectorate, se desfăşurau pregătiri similare.

Imagini uriaşe înfăţişând chipul neînduplecat al împăratului şi strălucitului inventator René Blondlot, pleşuv şi cu barbişon, trebuiau înălţate pretutindeni, sub fâşii nesfârşite de pânză tricoloră. Faţadele clădirilor publice necesitau o curăţire cu raze N, folosite la capacitate minimă. Sălile de bal trebuiau decorate, furnizorii de alimente consultaţi, itinerarul paradelor însemnat pe hartă, autorizaţiile vânzătorilor ambulanţi ştampilate, invitaţiile trimise. Arabii nevoiaşi trebuiau strânşi pe vapor şi expediaţi în provincii. Îngustele străzi în trepte din Casbah trebuiau închise pentru a preveni orice demonstraţie, fie ea cât de mică, împotriva francezilor şi a festivităţilor. (Era

preferabil să pleci urechea la plângerile negustorilor, a căror activitate fusese zăgăzuită din pricina acestor măsuri, decât să dai socoteală reporterilor insolenţi privind cadavrele demonstranţilor, făcute praf de tunurile cu raze N ale poliţiştilor.) Şi, poate cel mai important, măsurile de securitate pentru vizita împăratului trebuiau verificate şi reverificate.

Desigur, superiorul lui Camus, generalul-guvernator Merseault, nu era deloc de ajutor. Broscoiul acela gras şi încrezut se pricepea de minune la a ţine discursuri scrise de alţii pentru el sau la a strânge mâinile oamenilor de afaceri înainte de a-şi strecura şperţul în buzunar. Dar când venea vorba de a duce la capăt ceva folositor, neşcolitul Merseault (un om cu rude sus-puse în Franţa) se bizuia în totalitate pe sluga sa, Camus, instruit în relaţii externe la prestigioasa Ecole Naţionale D'Administration.

Îşi înălţă capul din podul palmelor şi un zâmbet amar încolţi pe chipul său arătos şi noduros deopotrivă, sub o claie deasă de păr uleios şi negru, brăzdat cu însemnele poverilor. *Ah*, *mamă*, *tată*, gândi el, *de-aţi fi aici să-l vedeţi pe micul vostru băieţel*, *pentru care v-aţi luat de la gură şi aţi pus bănuţ cu bănuţ ca el să primească cea mai bună educaţie din patria străveche*. *La numai patruzeci şi unu de ani se vede puterea din spatele unui tron pipernicit*, *şi cu toate astea e în culmea nefericirii*.

Dar părinţii lui nu puteau să fie martori azi la nefericirea sa. Pieriseră amândoi în Alger, în timpul răscoalelor împotriva negrilor din 1935, pe când imperiul abia intrase în cel de-al treilea veac, iar Camus însuşi se afla în siguranţa Parisului. Muriseră atâţia oameni în acel holocaust, arabi şi europeni deopotrivă, înainte ca ostaşii imperiali să restabilească ordinea cu armele lor temute şi vehiculele blindate, toate având la bază razele N. De la acea demonstraţie de forţă, în Algeria, precum şi în restul

provinciilor imperiului, au domnit pacea şi armonia, cu preţul mai multor masacre educative.

Surâsul sarcastic îi pieri, gândind la sângeroasele începuturi ale noului ev de pace şi prosperitate peste care guverna Parisul. Se întinse după pachetul de ţigări de lângă scrumiera ce dădea pe-afară, scoase una şi o aprinse. Fumatul era un obicei dezgustător, dar necesar, şi în orice caz scuzabil într-o epocă în care cancerul la plămâni putea fi vindecat cu raze N medicale, raze care-i vindecaseră cu aceeaşi uşurinţă tuberculoza din copilărie. Fireşte, dacă pacientul făcea parte din elită. Trase din ţigară şi se lăsă pe spătar, îngăduindu-şi câteva minute de binecuvântată lenevie. Două muşte bâzâiau în preajma tavanului înalt al biroului său mic, neîmpodobit, auster. Razele orbitoare ale soarelui de vară algerian săgetau lumină cerească, oglindite din mult iubita Mediterană, veche de când lumea, şi împrăştiate în fâşii topite prin lemnul storurilor veneţiene, prefăcând biroul într-o cuşcă de strălucire amestecată cu umbră. Cu toate astea, înăuntru era răcoare, mulţumită instalaţiilor de aer condiţionat cu energie N.

Mintea lui Camus pribegea prin locuri nerostite, când ecranul televizorului interbirouri bâzâi, apoi înfăţişă figura lucrată în raze N a asistentei, Simone Hie, o femeie severă, cam de vârsta lui.

– M'sieur Camus, ambasadorul american doreşte să vă vadă.

Camus se îndreptă şi stinse ţigara.

– Roagă-l să intre.

Când uşa se deschise, Camus era deja în picioare şi ocolea masa pentru a-l întâmpina pe diplomat.

– Domnule ambasador Rhinebeck, rosti Camus în engleza sa cu accent grav, în timp ce strângea mâna ambasadorului, mă bucur să vă văd. Trag nădejde că reprezentanţa voastră a primit toate invitaţiile pentru

diversele festivităţi. Înţelegeţi, fără aceste invitaţii, accesul nu va fi permis la evenimente. O măsură de securitate...

Rhinebeck, un om cu părul argintiu şi falca proeminentă, îl întrerupse într-o manieră grosolană. Nu era pentru prima oară când Camus era deopotrivă impresionat şi îngrozit de mojicia tipică a americanului.

– Da, da, toată hârţogăraia a fost înmânată asistenţilor mei. O chestiune mai importantă mă aduce aici. Trebuie numaidecât să mă prezint în faţa generalului-guvernator pentru a înainta un protest oficial.

Una dintre nenumăratele însărcinări ale lui Camus era să împiedice ca astfel de cereri enervante să ajungă la obtuzul Merseault.

– Un protest oficial? În ce chestiune? Cu siguranţă un asemenea gest grav nu e necesar între două naţiuni aflate în amiciţie, aşa cum este cazul Statelor Unite şi al Imperiului. Sunt convins că vă pot fi de ajutor în rezolvarea oricărei probleme neînsemnate.

Ochii albaştri ai ambasadorului sclipiră ca oţelul din spatele tenului său înnegrit de soare. În ciuda aerului condiţionat, Camus începu să transpire. Cele două muşte care se învârtiseră mai devreme în înaltul tavanului bâzâiau acum enervant la înălţimea capului său. Dori să le îndepărteze cu mâna, dar se abţinu, pentru a nu se face de râs.

– Nu e o problemă neînsemnată, spuse Rhinebeck. Ostaşii imperiali au reţinut un grup de turişti americani nevinovaţi la graniţa de sud cu Nigerul. Refuză să le dea drumul până nu vor fi supuşi unui interogatoriu din partea serviciilor voastre secrete. Se zvoneşte chiar că s-ar putea să-i trimită la Paris. Aceste fapte nesocotesc toate tratatele, protocoalele şi standardele internaţionale. Trebuie să-i vorbesc lui Merseault numai decât, pentru a cere eliberarea lor.

Camus chibzui la vorbele ambasadorului. La graniţa cu Nigerul se găsea o instalaţie militară de proporţii, unde aveau loc cercetări cu raze N considerate prea primejdioase pentru a fi întreprinse în patria natală. Să fi fost aceşti „nevinovaţi turişti americani” spioni, căutând să fure ultimele descoperiri în tehnologia care-i conferise Franţei o supremaţie mondială de netăgăduit? Foarte posibil. Dacă aşa stăteau lucrurile, Merseault, în stilul său caracteristic, amatoricesc şi credul, ar fi putut să cedeze cererilor lui Rhinebeck şi să-i pardoneze pe americani, în dauna intereselor Imperiului. Camus nu putea să permită un asemenea lucru. Mai bine să lase afacerea asta în mâna omniprezentei Direction Générale de la Sécurité Extérieure.

Era sătul de Imperiu, nu încăpea îndoială. Dar la urma urmei, era cel mai bun loc pe care-l ştia. Calea pe care trebuia s-o urmeze deveni limpede şi orice urmă de şovăială se risipi.

Sosise timpul să mai urnească o dată bolovanul la deal.

– Domnule ambasador, cu regret, dar nu pot înainta cererea dumneavoastră pentru o întrevedere cu generalul-guvernator. În ciuda acestui fapt, vă asigur că voi supraveghea personal situaţia şi vă voi aduce la cunoştinţă soarta compatrioţilor dumneavoastră.

Tot avântul lui Rhinebeck se risipi în faţa refuzului hotărât al francezului. Dintr-odată părea îmbătrânit.

– Alte ziduri, să-nţeleg. Mă aşteptam la mai mult din partea ta, Albert, cu gândul la prietenia noastră. Dar la urma urmei trebuia să mă aştept la un asemenea răspuns de la cineva aflat în poziţia ta. Îţi dai seama că America are ghearele tocite, când vine vorba de Imperiu. N-avem ce să oferim la schimb, avem mâinile legate, nu putem să facem ameninţări pentru a determina Imperiul să îmbrăţişeze punctul nostru de vedere.

– Ei, haide acuma, Henry, nu vorbi aşa. Desigur exagerezi...

– Aşa să fie? Oi fi ştiind tu ceva ce eu n-am aflat, legat de puterea noastră peste graniţe. Avanposturi franţuzeşti cu duiumul, de jur împrejurul ţării noastre, mărginind puterea noastră de acţiune, punând stavilă dezvoltării noastre fireşti. Quebec, Cuba, Mexico, insulele Sandwich, toate sub cârmuire franţuzească, mustind de armament cu raze N. Deficitul comercial cu Franţa şi teritoriile aflate sub stăpânirea ei devine tot mai apăsător, de la an la an. Aliaţii noştri împărtăşesc aceeaşi soartă perdantă. Spania, Germania, chiar şi fostul măreţ Regat Unit, cu toţii s-au dovedit neputincioşi în faţa cuceririlor franceze. Imperiul vostru nu cunoaşte precedent în istoria umanităţii. Să-i spunem o superputere. Nu, mai degrabă o *hiperputere*. Nu mai există naţiune care să ofere o contrapondere acţiunilor voastre. Faceţi aşa cum vă taie capul, în orice situaţie, fără a vă păsa de restul lumii. Cu toate astea, oricât de frustrantă e situaţia, putem ţine piept unei competiţii oneste în chestiuni internaţionale. Dar dominarea voastră culturală din propria ogradă ne face zile fripte. Tinerii noştri imită moda franţuzească, se uită la filme franţuzeşti, citesc cărţi în franceză. Artele tradiţionale mor încet. Suntem colonizaţi mental de Imperiul vostru. Aceasta e cea mai perfidă ameninţare dintre toate.

Camus era pe punctul de a tăgădui analiza la sânge a ambasadorului, dar realiză că tot ce spusese Rhinebeck era adevărat. Renunţă la ipocrizie şi rosti:

– Îmi pare rău, Henry, lumea e aşa cum e. Trebuie să scoatem cât mai mult din realitatea cu care am fost puşi în faţă.

– Uşor de zis de la înălţimea aia, rosti ambasadorul.

Se întoarse brusc şi părăsi încăperea.

Neliniştea coborî în sufletul lui Camus. Trebuia să plece de la birou. Aruncă o privire la ceas şi văzu că era trecut de unu după-amiaza. Avea să prânzească la restaurantul lui Celeste. Aprinse televizorul.

– Părăsesc biroul o oră.

– Am înţeles, M'sieur.

Arşiţa zilei de cuptor şi puternicele raze solare îl păliră violent, dar cu o oarecare familiaritate. Născut şi crescut pe aceste meleaguri, Camus avea clima nord-africană înrădăcinată în suflet. În anii petrecuţi la Paris se simţise înstrăinat, însingurat, chinuit în egală măsură de anotimpurile nefireşti ale oraşului, precum şi de trufia localnicilor în faţa unui colonist abia sosit. Răsuflase uşurat după absolvire şi fusese mutat în interes de serviciu, spre surprinderea sa, chiar pe pământul natal, pe care nu-l mai părăsise niciodată de-atunci. Dragostea nutrită pentru Alger, o aşezare deschisă cerului precum o gură sau o rană, rămasă ascunsă celorlalţi, fusese stimulul care-l ajutase să treacă peste angoasele şi anomiile sale.

Păşind uşor de-a lungul lăbărţatului bulevard Rue d'Isly, străjuit de maiestuoasele clădiri în stil european, de aproape un veac vechime, Camus simţi cum creşte inima-n el. De-ar avea timp să înoate puţin, marea lui plăcere, viaţa ar prinde un gust mai dulce. Dar nu-şi îngăduia astfel de momente, cel puţin pe perioada vizitei împăratului. Mărginit de-o parte şi de alta de smochini, bulevardul era străbătut pe mijloc de şine de tramvai. Într-un punct, şinele se îndepărtau, pentru a face loc soclului pe care era aşezată statuia profesorului Blondlot, ridicând cu emfază primul generator rudimentar de raze N.

Camus privea cu drag la picioarele femeilor ce treceau pe lângă el, la marea pe care-o zărea la fiecare intersecţie. Cumpără un pahar de limonadă cu gheaţă aromată cu petale de portocal de la un vânzător arab (cu autorizaţia bine pusă la vedere). În timp ce se delecta cu băutura răcoritoare, atenţia îi fu atrasă de un şantier unde se adunaseră şi alţi curioşi. Din spatele gardului răzbăteau scânteieri însoţite de trosnete. O maşinărie cu raze N despica pământul pentru a face loc primei linii de metrou în

Alger, de la Ain Allah spre centrul oraşului, şi mai departe, până la Ain Naadja. Dincolo de sticla fumurie a unei deschizături, ochii lui Camus poposiră câteva clipe asupra priveliştii, apoi bărbatul o luă din loc. Spera că metroul nu va însemna capacul de sicriu pentru tramvaiul care-i umplea sufletul de nostalgie, şi-şi puse în gând să aloce nişte subvenţii vechiului sistem de transport.

În cele din urmă ajunse la restaurant.

În uşă, la locul său obişnuit, stătea Celeste, cu şorţul revărsat peste burdihan şi o proeminentă mustaţă sură. Camus fu condus înăuntru şi se aşeză la masa lui obişnuită. Comandă o porţie de peşte, cuşcuş şi îşi răcori aşteptarea cu un pahar de vin alb. Sosi şi prânzul, pe care-l consumă cu plăcere, pierdut în meditaţii. Gândurile sale erau un caleidoscop difuz de probleme recente, vizita lui Rhinebeck numărându-se printre ele. În cele din urmă, mânată de un al doilea pahar de vin, mintea îl purtă la părinţii săi răposaţi. Îşi amintea mai cu seamă anecdotele tatălui său, din vremea când asistase la naşterea Imperiului.

Era anul 1914 şi Marele Război răvăşea Europa. Tatăl său era ostaş în armata franceză. Departe de casa lui tropicală, Lucien Camus şi tovarăşii săi erau rânduiţi de-a lungul Marnei, în ajunul unei bătălii de proporţii cu nemţii, simţind cum moartea le dă târcoale, când s-a întâmplat miracolul care i-a scăpat de la pieire. Din spatele linilor şi-au făcut apariţia arme bizare, fixate pe căruţe modificate, trase de cai, puşti cu ţevi închise, sisteme ciudate de baterii, prisme şi reflectoare focale. Dispuse în semicerc împotriva inamicului, aceste arme nefireşti comandate de însuşi mareşalul Joffre au slobozit raze violete de o imensă putere distructivă, săgeţi şuierătoare ce mistuiau totul în calea lor. Trupele germane au fost rase de pe faţa pământului, fără ca francezii să piardă măcar un soldat.

După această primă folosire a noilor arme, Marele Război - sau, aşa cum i-au spus oamenii pe urmă cu ironie,

Zadarnicul Mare Război - a mai ţinut câteva luni. Nenumărate arme futuristice au fost desfăşurate pe toate fronturile, zdrobind pe oricine se ridica împotriva francezilor. Tratatul de la Versailles a fost semnat în acelaşi an şi trupele Antantei au ocupat Germania, contingentul francez fiind cel mai numeros, în ciuda protestelor din partea aliatelor Anglia şi Rusia. (Cu patru ani în urmă, Camus urmărise cu mare interes rezultatele primelor alegeri postbelice îngăduite germanilor. Poate că acum supraveghetorii civili trimişi de Franţa în teritoriul cucerit puteau fi delegaţi în alte zone vitale ale Imperiului.) Trecerea de la Republică la Imperiu s-a făcut la scurt timp după aceea, cu ascensiunea la tron a împăratului, vlăstarul nătâng şi maleabil al unei obârşii străvechi.

Fireşte, toţi se întrebau la acea dată, laolaltă cu Lucien şi tovarăşii lui, de unde proveneau armele misterioase. Peste puţin timp, publicul s-a putut delecta cu întreaga poveste glorioasă.

Cu zece ani înainte de bătălia de pe Marna, profesorul René Blondlot preda fizica la Universitatea din Nancy şi era atras de nou descoperitul fenomen ce purta numele de raze X. Încercând să polarizeze aceste raze invizibile, Blondlot a construit diverse aparate ce păreau să producă o rază puţin diferită, căreia imediat i-a fost dat numele de rază N, în cinstea oraşului natal al profesorului, Nancy. Inima generatorului de raze N era alcătuită din prisme şi lentile.

În America, un fizician pe nume Robert Wood a încercat să reproducă experimentul lui Blondlot, nereuşind însă să obţină rezultate similare. A plecat apoi la Nancy, unde l-a acuzat fără temei pe Blondlot de înşelătorie. Înarmat cu această judecată falsă şi încercând să-l dea în vileag pe francez, Wood a făcut o modificare în timpul unei demonstraţii-cheie, înlocuind fără să vadă nimeni prisma de cuarţ rubiniu a lui Blondlot cu una făcută de el. Când, aşa cum se aştepta Wood, profesorul francez va continua să

susţină rezultate pe care doar el le vedea, lumea avea să afle că o piesă-cheie a aparatului era în neconcordanţă cu schemele originale.

În mod ironic şi meritat, şuvoiul nimicitor de energie violetă ce a ieşit din proiectorul modificat l-a ars de viu pe Wood, laolaltă cu jumătate din laboratorul lui Blondlot.

Acceptând această neprevăzută modificare, Blondlot, prăjit puţin, dar nevătămat, a izbutit să-şi dezvolte descoperirea iniţială. În următorii ani, a descoperit zeci de tipuri diferite ale razelor N, găsindu-le la fiecare câte o aplicaţie practică, de la distructiv la priincios. În cele din urmă, experimentele sale au intrat în atenţia guvernului francez. La izbucnirea războiul, în iunie 1914, armata franceză construia deja de ceva vreme în secret arme cu raze N. Sub apăsarea conflagraţiei, primele tunuri au fost rapid terminate şi până în septembrie erau deja la Marna.

După patruzeci de ani, tehnologia razelor N, mult dezvoltată şi aflată în dotarea forţelor navale, terestre şi aeriene ale Imperiului, era în continuare monopolul Franţei, pilonul de rezistenţă al unui imperiu aflat mereu în expansiune, râvnită de toate celelalte naţiuni care spionau de zor în încercarea de a fura secretul. Până acum, spionajul nu dăduse roade, mulţumită DGSE. Ţarina Rusiei, cadrele marxiste britanice, împăratul Chinei, paşii otomani sau preşedintele american, cu toţii încercaseră să obţină miezul tehnologiei, pentru a-l folosi după mintea lor, însă fără succes.

Până şi copiii francezi ştiau, deşi nu mulţi dintre ei se puteau lăuda, asemenea lui Camus, că părinţii lor fuseseră prezenţi când aparatele ce aveau să schimbe lumea au fost pentru prima oară înfăţişate publicului.

Celeste îi întrerupse şirul gândurilor. Rotofeiul stăpân al restaurantului tuşi politicos, apoi întinse o bucată de hârtie oaspetelui său.

– Un domn a lăsat biletul ăsta pentru dumneavoastră mai devreme, M'sieur. Vă rog să mă scuzaţi că era cât pe-aci să uit de el.

Camus luă bileţelul împăturit şi-l deschise. Pe hârtie sta scris următorul mesaj.

Dragă Sisif,

Vino deseară la sala de dans de pe plaja Padovani. *Am o propunere care-ţi va schimba viaţa şi*, *probabil*, *lumea*.

Camus rămase ca lovit de trăsnet. Cum se putea ca cineva să-i cunoască pseudonimul zeflemitor, doar de el ştiut? Ce propunere de neînchipuit ar putea să-l implice în evenimente cu impact mondial? îl chemă înapoi pe Celeste.

– Descrie-mi-l pe individul ăsta.

Proprietarul restaurantului îşi mângâie mustaţa.

– Un tip ciudat. Fără pic de păr pe cap, foarte subţirel, cu lentile fumurii ce-i tăinuiau ochii. Mai curioase însă îi erau veşmintele. Dacă-o să-l vezi în aceleaşi straie, n-ai cum să nu-l recunoşti. Purta un costum bizar ca de acrobat, dintr-un material lucios care-i acoperea până şi picioarele, ieşit la iveală prin găurile unei robe ponosite, de parcă ar fi fost izgonit din suk. Am crezut la-nceput că e de la circ. Apoi m-am gândit mai bine şi cred că nu avem nici un circ prin oraş.

Camus chibzui la cele auzite. Nu ştia pe nimeni cu asemenea înfăţişare.

Îi mulţumi lui Celeste, vârî bileţelul în buzunar, achită nota şi se întoarse la birou.

Restul după-amiezii se scurse într-o ceaţă încremenită. Îşi însoţi munca mecanică la şuvoiul necontenit de hârţogăraie cu multe ceşti de cafea. Dar toată cofeina nu reuşi să-i alunge înmărmurirea care-i învăluia cugetul, provocată de acel bileţel. Merseault îl apelă odată la televizor. Dorea să se asigure că omologul său din Congoul Francez va aduce

toate femeile pe care promisese să le dăruiască în timpul festivităţilor. Merseault avea o slăbiciune pentru nubiene. Camus îl asigură că avea să verifice.

La ora opt îşi luă rămas-bun de la secretara sa la fel de muncitoare, şi părăsi palatul. Luă tramvaiul două staţii şi ajunse la plaja Padovani.

Vestita sală de dans se afla într-o clădire uriaşă de lemn, înălţată în mijlocul unei pădurici de tamariscă. Sub marchizele proeminente, briza lovea uşor faţada orientată spre mare. La căderea nopţii, globuri mari de sticlă împânzeau locul cu lumina violetă a razelor N. (Modificate adecvat, razele N puteau fi conduse prin cabluri de cupru, aidoma curentului electric.) Bărbaţi, femei şi cupluri din toate păturile sociale intrau de-a valma în sală, bucuroşi şi lipsiţi de griji. Dinăuntru se scurgeau acordurile unei muzici ţigăneşti, acum la modă în Franţa. Camus nu înţelegea de ce bizarul „jaz” pe care-l auzise în holul ambasadei americane nu se bucura de apreciere în afara Statelor Unite, dar tirada lui Rhinebeck despre fluxul unidirecţional de cultură ce radia din Franţa îi oferi răspunsul.

Intră şi comandă un pastis şi un platou cu măsline şi năut. Se întrebă în timp ce mânca fără tragere de inimă cum avea să-l întâlnească pe autorul bileţelului. Dacă străinul îşi păstra vestimentaţia descrisă mai devreme, total nepotrivită pentru locul acela, ar fi atras numaidecât atenţia tuturor. Dar Camus avea o bănuială că întâlnirea va fi mai tainică.

Timp de o oră, se mulţumi să-i privească pe dansatori. Siluetele lor se învârteau nebuneşte în jurul său, ca decupajele lipite pe discul unui fonograf. Până şi cea mai simplă femeie, purtată de braţele bărbatului ei îi trezea dureri aprinse. Romantismul nu avea loc în viaţa lui. Nevoile îi erau satisfăcute de o prostituată fără nume din districtul Marinei sau de scurtele aventuri cu vreo colegă de serviciu.

Era la capătul răbdărilor. Dădu pe gât cel de-al treilea pastis şi ieşi pe o punte înaltă, de unde se zărea întretăierea cerului cu marea, asemenea unei scoici deschise.

Întocmai cum îl descrisese Celeste, străinul îl aştepta pe o bancă, într-un colţ slab luminat, destinat de regulă îndrăgostiţilor.

Glasul străinului era deopotrivă languros şi electrizant. Ochii adumbriţi nu-i trădau starea sufletească, dar cutele din jurul buzelor sugerau un vag amuzament.

– Ah, Albert, prietene, începusem să mă-ntreb când te vei plictisi de banalitatea dinăuntru şi vei veni la mine.

Camus se apropie de străin, dar rămase în picioare.

– Cum de mă cunoşti?

– Ţi s-a dus vorba prin părţile de unde vin eu, Albert. Eşti o vestită personalitate internaţională.

– Nu mă lua în răspăr, M'sieur. Sunt un simplu slujitor al poporului, nicidecum un actor sau vreo vedetă fotbalistică.

– Am vorbit eu de asemenea lucruri? Nu cred. Alte talente te-au făcut faimos.

Camus hotărî să schimbe subiectul.

– Mai precis de unde eşti?

– Un loc în acelaşi timp foarte apropiat şi foarte îndepărtat.

Cu nerăbdarea crescândă, Camus rosti:

– Dacă nu doreşti să-mi răspunzi firesc, te rog, păstrează-ţi măcar paradoxurile astea absurde pentru tine. Am venit aici cu promisiunea unui plan care va schimba lumea. Mărturisesc că am nevoie de un leac pentru impasul agonizant în care mă aflu. Prin urmare, dă glas gândurilor tale şi eu voi lua aminte la ce spui.

– Cât de direct! Nu minţeau cei care spuneau că intri iute în miezul problemei. Prea bine, prietene, iată ce am de zis. De vei coborî pe plajă şi vei merge o jumătate de kilometru înspre miazănoapte, vei întâlni un om care doarme pe nisip. Pare a fi un arab de rând, dar în adevăr e un asasin

profesionist din Spania, care a bătut drum lung în mare taină de la Algeciras prin Maroc şi până aici. A venit să-l asasineze pe împărat, pe durata vizitei sale. Iar sorţii izbânzii trag în favoarea lui, căci e un bun meseriaş şi se bucură de sprijinul câtorva simpatizanţi din cercurile cele mai înalte ale Imperiului.

Camus simţi cum o lamă ascuţită îi străpunge fruntea.

– Să presupunem că ce zici e adevărat, ce-ai vrea să fac? Să dau de veste autorităţilor? De ce nu te duci să le spui chiar tu?

Străinul îşi undui mâna într-un gest de dispreţ subtil.

– Oh, dar asta ar fi aşa de neinteresant. Ba chiar plictisitor. Vezi tu, sunt un cunoscător al alegerii, norocului şi caracterului. Permit anumitor confraţi de-ai mei pe care îi consider vrednici să preschimbe lumea prin comportamentul lor existenţial. Tu eşti un astfel de om, într-un moment şi un loc-cheie. Ar trebui să te consideri privilegiat.

Camus încercă să-şi păstreze cumpătul şi judecata limpede. Dar cuvintele care-i ieşiră din gură nu erau mai prejos de nebunie.

– Eşti din viitor.

Străinul râse cu poftă.

– O încercare bună, dar nu e cazul. Să spunem că trăiesc în acelaşi arondisment de multivers ca tine.

Camus chibzui o bucată de vreme la acest răspuns, încercând din răsputeri să-şi reorganizeze propria concepţie despre cosmos. În cele din urmă, întrebă:

– Acest multivers e stăpânit...?

– De nimeni. Ne tratează cu aceeaşi indiferenţă binevoitoare pe toţi. Prin urmare acţiunile noastre capătă o greutate mai mare şi sunt mai savuroase, nu?

Camus încuviinţă în tăcere.

– De-abia acum realizez că am simţit asta toată viaţa.

– Bineînţeles.

– Poţi să arunci o privire fugară asupra diferitelor urmări ale acţiunilor mele? Va îmbunătăţi o decizie de-a mea lumea pe când cealaltă o va pustii?

Străinul chicoti.

– Am faţă de profet, Albert? Tot ce pot să zic e că schimbarea e inevitabilă în ambele cazuri.

Camus chibzui o vreme, nemulţumit de răspuns, apoi întrebă:

– Îmi dai o mână de ajutor dacă accept provocarea?

– Fireşte.

Străinul îşi strecură mâna în faldurile robei şi scoase un pistol bizar. Camus nu mai văzuse ceva asemănător.

– E foarte uşor de întrebuinţat. Trebuie doar să apeşi pe butonul ăsta.

Camus luă pistolul şi spuse:

– Acum aş dori să fiu lăsat singur.

– Te înţeleg. O asemenea faptă se pregăteşte cu tăcerea inimii, asemenea unei opere de artă.

Străinul se ridică şi păru că vrea să plece, dar se opri în ultima clipă, se întoarse şi scoase la iveală o carte.

– Ia-o şi pe asta. Succes.

Camus primi cartea. În palida lumină violetă împrăştiată de globurile de sticlă desluşi titlul scris în litere proeminente: ***Mitul lui Sisif***.

Cumva, numele autorului îl cunoştea deja.

Rămase nemişcat o bucată de vreme după plecarea străinului. Coborî apoi pe plajă şi o luă înspre miazănoapte, având cu el pistolul şi cartea.

Exact în locul indicat de străin zăcea un om. Dormea pe o parte, cu mâinile făcute pernă sub cap. Simfonia valurilor părea un cântec de leagăn nepământesc. Chipul bărbatului profilat în umbră îi aducea aminte de mama lui, Catherine, şi ea de obârşie spaniolă, transmisă mai departe fiului ei.

Ar fi putut să facă stânga-mprejur, să plece şi să dea uitării toată noaptea asta nebună. Viaţa ar fi intrat pe

făgaşul ei obişnuit şi orice schimbări s-ar fi petrecut în lumea mare, n-ar fi avut nimic de-a face cu ele. Dar nonacţiunea nu reprezenta o alegere în sine? Îi trecu prin gând că putea să tragă sau putea să plece, dar probabil tot acolo ajungea.

Asasinul se foi, dar nu se trezi. Camus strânse mai tare de pistol. Fiecare nerv din trupul său era un arc de oţel.

Se scurse o secundă. Apoi alta. Apoi alta. Şi nu exista cale de-a le opri.